

Nordic Tar Network

Tjärseminarium på Åland 19-21.10.2022

<https://www.gu.se/hantverkslaboratoriet/nordic-tar-network-natverk-om-nordisk-tjara>

Nordic Tar Network samlar verksamma från olika yrkesområden och kompetenser inom Norden för att utbyta kunskap och erfarenheter kring trätjära. Nätverket har sedan 2011 ordnat seminarier och forskningsprojekt som breddat kunskapsbasen på området.

Vill du lära dig mer om framställning, applicering och kvalitetssäkring av tjära?

Har du erfarenheter att dela med dig av?

Vill du diskutera med andra kring tjärans möjligheter och utmaningar?

Välkommen på tjärseminarium till Åland!

Var? Sjöfartsmuseet i Mariehamn, Hamngatan 2, med exkursioner till intressanta tjärprojekt på Åland.

När? 19-21 oktober 2022

Vem? Seminariet riktar sig till producenter, distributörer, hantverkare, antikvariska myndigheter, övriga aktörer inom kulturmiljövård, beställarorganisationer och alla andra med ett intresse för tjära.

Vad? Seminariet lyfter frågor kring historisk användning, råvaror, framställning, distribution, applicering, tjärsorter och användningsområden, kvalitetssäkring m.m. Ett specialområde för i år är den maritima användningen av tjära.

Hur? Seminariets språk är skandinaviska, men det är möjligt att hålla föredrag och ställa frågor på engelska. Föredragens längd kan variera, både längre och kortare anföranden är välkomna.

Kostnad? Deltagande i seminariet är kostnadsfritt. För medlemmar i nätverket som deltar i hela programmet ingår även måltider och busstransport till besöksmålen. Resor och boende står deltagarna själva för.

Det går också att vara gäst på nätverksträffen och delta i valda delar av programmet. Då ordnar man måltider och transport till besöksmålen själv. Anmäl dig även om du bara vill delta i en del av programmet!

Under exkursionerna kommer vi att vara utomhus och delvis röra oss i skog och mark. Ta med kläder och skor för alla väder!

Följ oss på <https://www.gu.se/hantverkslaboratoriet/nordic-tar-network-natverk-om-nordisk-tjara>.

Frågor? Kontakta Mimmi Gollas mimmi.gollas@gu.se eller Pia Sjöberg pia.sjoberg@regeringen.ax.

Program

Onsdag 19.10 TJÄRA HISTORISKT OCH IDAG

Tjära i ett historiskt och dagsaktuellt perspektiv. Vad vet vi om tjärbränning och tjäranvändning förr? Hur får vi mer kunskap? Och hur kan vi använda kunskapen i dagens tjärproduktion?

8-9 Registrering

- 9.00 Välkomstord av Viveka Löndahl, landskapsantikvarie
9.20 *Tjära i Finland idag*. Ilkka Pollari, Föreningen Leve Tjäran
9.40 *Nordic Tar Network* Christina Persson, Svenska kyrkan

10-10.30 Kaffe

- 10.30 *Tjære og samfunn i eldre jernalder*. Ole Risbøl, Uppsala Universitet.
11.00 *Identifisering av tjärdalar med artificiell intelligens*. Niko Anttiroiko, Museiverket
11.30 *Methods for the material property analysis of tar – an example of Palaeolithic birch bark tar*. Paul Kozowyk, Delft University of Technology.

12-13 Lunch, restaurang Nautical (Ålands Sjöfartsmuseum), nautical.ax

13-18 Exkursion

På eftermiddagen gör vi en utfärd till Kastelholm och Finströms kyrka, där vi diskuterar aktuella tjärningsprojekt. Vi besöker också en bevarad tjärdal i Saltvik och får ta del av tjärbrännarens levnadsvillkor. Kaffe ca kl. 15.

18 Middag, Pub Stallhagen, Getavägen 196, Finström, stallhagen.com/pub-stallhagen

Torsdag 20.10 MARITIM ANVÄNDNING AV TJÄRA

Programmet fokuserar på användningen av tjära i maritima sammanhang. Vilken betydelse har tjäran haft för sjöfarten i ett arkeologiskt och historiskt perspektiv? Hur skiljer sig den maritima användningen från ytbehandling av tak och andra byggnadsdelar? Hur har man använt tjäran i kombination med andra ämnen?

- 8.30 *Tjära på båtar – en introduktion* – Jesper Grönholm, intendent Ålands sjöfartsmuseum och Pommern, med gäster
9.00 *Tjære og Vikingskip*. Ole Harald Flåten, Stiftelsen Oseberg Vikingarv, Tønsberg
9.30 *Tar from the seabed – Marine archaeological evidence of the use of tar on sailing vessels*. Riikka Alvik, Museiverket

10-10.30 Kaffe

- 10.30 *Nyfikna erfarenheter av tjära, beck, och becksjuderi.* Fredrik Leijonhufvud, Göteborgs Universitet
- 11.00 *Tjära i samband med marinarknologiska fynd.* Karolina Matts, Statens maritima och transporthistoriska museer
- 11.30 *Tjära på hampa för längre livslängd.* Sarah Galberg Sjøgreen, Hardanger Fartøyvernssenter

12-13 Lunch, restaurang Nautical nautical.ax

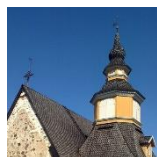
13-17 Exkursion

Eftermiddagen tillbringar vi först på fyrmastade barken Pommern, där vi får se hur tjära används i rigg, däck m.m. Därefter promenad till Sjökvarteret, Ålands hantverkscentrum inom båtbyggeri, där tjära är en central del av verksamheten. Kaffe ca kl. 15.

17-19 Fritid

19 Avslutningsmiddag, restaurang Indigo, Nygatan 1, Mariehamn, indigo.ax

Fredag 21.10 KYRKOR OCH TJÄRADE TAK

Kyrkor och andra byggnader med stora tjärade taktytor står i fokus denna dag, som samtidigt summerar många år av forskning om tjärproduktion och tjäranvändning. Hur får vi till ett ekonomiskt, miljömässigt och antikvariskt hållbart underhåll av tjärade tak? Hur kan beställaren få hjälp med projektering, upphandling och kvalitetsgranskning av tjära? Hur ska kunskapsöverföringen och tillgången på tjära säkras på lång sikt?

- 8.30 *Erfarenheter från milbränningen i Guvighaug.* Lars Erik Haugen, Fortidsminneforeningen
- 9.00 *Reflektioner kring tjära på finska kyrktak.* Daniel Wikström, Otakon Ab
- 9.15 *Projekt Småskalig tjärframställning, handledningar och produktionsnätverk* – Västerås stift, Strängnäs stift och Hantverkslaboratoriet
- 9.45 *Tjärstrykarens vardag i bilder* – Tom Nylund och Mats Sandström, Nykarleby spåntak

10-10.30 Kaffe

10.30 *Historisk tilbakeblikk på forsøk på revitalisering av tjærebrenning i Norge, 1930-talet, 1980-talet og 1990-talet.* Roald Renmælmo Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

11.00 Panelsamtal med forskare, producenter och användare.

Publiken har möjlighet att ställa frågor. Medverkande: Arja Källbom, Pär Malmros, Ilkka Pollari, Ole Harald Flåten, Tom Nylund, Staffan Classon. Moderator: Linda Lindblad

12-13 Lunch, restaurang Nautical

13- Utcheckning, avfärd